

3. ในฟาร์มแพะนม จะมีการใช้น้ำทำความสะอาดคอก ล้างเต้านมและภาชนะใส่น้ำนม จึงควรมีบ่อบำบัดน้ำเสีย และอาจใช้เป็นบ่อหมักในการทำเป็นปุ๋ยใส่แปลงหญ้า

4. การจัดการแปลงหญ้าอาหารสัตว์อย่างมีประสิทธิภาพ ควรทำแปลงหมุนเวียนเพื่อปล่อยให้แพะแกะเล็มใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ หรือตัดหญ้าสดให้กิน

แนวทางการลดการใช้น้ำในการเลี้ยงแพะแกะ

1. โรงเรือนแบบยกสูง จะทำให้สามารถระบายอากาศได้ดี เพื่อให้สัตว์ไม่ร้อน และกินน้ำน้อย
2. พื้นคอกทำเป็นไม้ระแนงมีระยะห่างพอให้มูลและปัสสาวะลงใต้คอก โดยปิดกั้นความมูลลงพื้นแทนการใช้น้ำล้างเพื่อให้พื้นคอกแห้งสะอาด

กรมปศุสัตว์
Department of Livestock Development

จัดทำโดย

กลุ่มวิจัยและพัฒนาแพะแกะ
สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

โทร. 0-2653-4453

E-mail : breeding5@dld.go.th

ใช้น้ำเพื่อการปศุสัตว์อย่างรู้คิด
ช่วยเพิ่มผลผลิต
เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

“การใช้น้ำกับการเลี้ยงแพะแกะ”

ตามพระราชดำริลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระราชทาน เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2529

“...หลักสำคัญว่า ต้องมีน้ำบริโภค น้ำใช้ น้ำเพื่อการ
เพาะปลูก เพราะชีวิตอยู่ที่นั่น ถ้ามีน้ำคนอยู่ได้ ถ้าไม่มีน้ำ
คนอยู่ไม่ได้ ไม่มีไฟคนอยู่ได้ แต่ถ้ามีไฟไม่มีน้ำคนอยู่ไม่ได้...”

น้ำ (water)

มีความจำเป็นและมีความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากน้ำ
เป็นองค์ประกอบส่วนใหญ่ของร่างกายซึ่งมีส่วนในการรักษาสมดุล
น้ำภายในเซลล์และน้ำภายนอกเซลล์ อีกทั้งแพะและแกะเป็นสัตว์
กระเพาะรวมจึงมีความต้องการน้ำสูงเพื่อรักษาสมดุลปริมาณ
น้ำในกระเพาะหมักรวมถึงความต้องการใช้น้ำในการสร้างความ
ชุ่มชื้นให้เส้นใยกล้ามเนื้อรวมทั้งใช้ในการผลิตน้ำนม

ปัจจัยที่ทำให้แพะและแกะกินน้ำได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ
ขนาดตัว อายุ ลักษณะ และปริมาณของอาหาร ที่กิน ส่วนประกอบ
ของแร่ธาตุในอาหาร สภาพแวดล้อม คุณภาพและอุณหภูมิของน้ำ
การให้ผลผลิตของตัวสัตว์และพฤติกรรมระหว่างสัตว์ เป็นต้น

ปกติลูกแพะและแกะช่วงเจริญเติบโต ขนาดตัวใหญ่จะมีความ
ต้องการน้ำในปริมาณมากกว่าแพะและแกะที่อายุมาก และหยุดการ
เจริญเติบโตแล้ว ซึ่งในรุ่นลูกที่กำลังเจริญเติบโต จะกินน้ำมาก
เพื่อใช้ในการเสริมสร้างเส้นใยกล้ามเนื้อและความสดชื่น ความชุ่มชื้น
ของผิวหนัง รวมถึงน้ำยังทำให้กระบวนการต่างๆ ในร่างกาย
ของสัตว์ มีการดำเนินไปอย่างสมบูรณ์และเป็นปกติอีกด้วย

ปริมาณความต้องการน้ำของแพะและแกะ

ร่างกายแพะและแกะมีส่วนประกอบของน้ำ 70% ถ้าแพะและ
ขาดน้ำ 20% ของส่วนประกอบที่เป็นน้ำในร่างกาย จะทำให้
ตายได้ จึงควรมีน้ำวางไว้ให้กินตลอดเวลา ปริมาณน้ำที่แพะและ
กินวันละ 10-15% ของน้ำหนักตัว ถ้าแพะและหนัก 30 กิโลกรัม
จะกินน้ำวันละ 3-4.5 ลิตร โดยปกติแพะจะกินน้ำวันละ 3-4 ลิตร
แต่จะกินมากถึง 10 ลิตรขึ้นอยู่กับขนาดน้ำหนักตัวระยะการ
อ้วนท้อง และการให้นม โดยปริมาณการกินน้ำจะเพิ่มขึ้น 75 %
ในเดือนที่ 3 และ 125% ในเดือนสุดท้ายของการอ้วนท้อง ดังนั้น
ผู้เลี้ยงจึงควรให้น้ำที่สะอาดใหม่เพียงพอทุกวัน

น้ำใช้เพื่อการปศุสัตว์

โดยทั่วไปเมื่ออยู่ภายในร่มเงาแพะจะกินน้ำน้อยกว่าแกะ
แต่เมื่ออยู่ที่แจ้งแพะจะกินน้ำมากกว่าแกะ ในสภาพอากาศปกติ
แพะจะกินน้ำวันละ 4 ลิตร แต่เมื่ออากาศร้อนแพะจะกินน้ำมากขึ้น
ถึงวันละ 9 ลิตร

รอยเท้า น้ำ (Water Footprint)

เป็นตัวชี้วัดปริมาณการใช้น้ำ
ตั้งแต่กระบวนการผลิตสินค้า
ตลอดห่วงโซ่อุปทานไปจนถึง
ผู้บริโภค เช่น ซึ่งในการผลิต
เนื้อแพะ 1 กิโลกรัมจะต้องใช้น้ำทั้งหมด 4,521 ลิตร และเนื้อแกะ
1 กิโลกรัมใช้น้ำ 6,222 ลิตร สินค้าที่มีรอยเท้าน้ำน้อยจะได้รับ
ความนิยม เพราะเป็นการผลิตที่มีการใช้น้ำและทำให้น้ำสกปรก
น้อยกว่า แสดงถึงการผลิตที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม จึงต้อง
หาแนวทางการลดรอยเท้าน้ำเพื่อการใช้น้ำอย่างยั่งยืน ลดความ
เสี่ยงของปัญหาการขาดแคลนน้ำในอนาคต

พฤติกรรมการกินน้ำของแพะและแกะ

	แพะ	แกะ
ความถี่ในการกินน้ำ (ครั้ง/วัน)	3.6	17.4
ช่วงเวลาการกินน้ำ (นาที/ครั้ง)	1.5	4.1

แพะสามารถกินใบไม้ต่างๆ และชอบกินใบไม้มากกว่า
กินหญ้า ทำให้แพะได้รับน้ำจากใบไม้ต่างๆ และแพะมีความ
สามารถดึงน้ำส่วนเกินออกจากระบบการย่อยอาหารเกือบทั้งหมด
มาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นี้อีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้แพะสามารถ
อยู่รอดในดินแดนที่แห้งแล้งได้ดีกว่าสัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ